

**Okruhy tém na štátne záverečné skúšky pre študentov
3. ročníka bakalárskeho štúdia študijných programov učiteľstva
akademických predmetov, umelecko-výchovných a výchovných predmetov
a profesijných predmetov a praktickej prípravy z pedagogiky a psychológie
(pedagogicko-psychologický a spoločenskovedný základ)**

PEDAGOGIKA

1. Výchova a formovanie osobnosti. Dimenzie utvárania človeka (biologicko-prírodná, spoločensko-kultúrna a osobnostná dimenzia, naturalistické, psychologické, sociálne a personalistické koncepcie). Výchova a hodnoty – vymedzenie hodnôt, delenie hodnôt, charakteristika výchovy k hodnotám. Metódy výchovy a ich členenie.
2. Vývin názorov na ciele, obsah a prostriedky výchovy a vyučovania v dielach vybraných pedagógov J.A. Komenský J. J. Rousseau, J. F. Herbart a ich analýza z hľadiska súčasnosti. Možnosť výberu pedagóga.
3. Tvorivo-humanistický model výchovy. Teoretické východiská, princípy a metódy tvorivo-humanistickej výchovy. Pozitíva a problémy súvisiace s humanizáciou výchovy v edukačnom prostredí.
4. Výchovné inštitúcie a špecifiká ich výchovného pôsobenia. Rodina ako výchovný činiteľ, jej funkcie. Štýl výchovy a účinky výchovných štýlov na dieťa. Škola ako výchovno-vzdelávacia inštitúcia, jej funkcie. Charakteristika sústavy škôl v SR. Spolupráca rodiny a školy.
5. Pojem voľný čas, výchova vo voľnom čase a výchova mimo vyučovania (formálna a neformálna, resp. informálna výchova). Funkcie voľného času. Inštitúcie a zariadenia zabezpečujúce výchovu vo voľnom čase. Súčasné špecifiká a problémy využívania voľného času detí a mládeže.
6. Učiteľ a učiteľská profesia. Typológia učiteľa. Profesijné kompetencie učiteľa, vyučovací štýl učiteľa. Vzdelávanie učiteľov na Slovensku, systém kontinuálneho vzdelávania pedagogických zamestnancov. Význam a úloha učiteľa v súčasnej škole. Problémy v učiteľskom povolaní.
7. Vzdelávanie, všeobecné ciele výchovy a vzdelávania, vzdelávacie oblasti a prierezové témy, osobitosti vzdelávania žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami podľa Štátneho vzdelávacieho programu pre nižšie stredné vzdelávanie (2. stupeň ZŠ) a úplné stredné všeobecné vzdelávanie (gymnaziá).
8. Vyučovacie procesy a jeho plánovanie. Dlhodobé, strednodobé a krátkodobé plánovanie vyučovacieho procesu. Učivo, kurikulumné dokumenty, práca učiteľa s učivom a kurikulumnými dokumentmi. Didaktická analýza učiva. Príprava na vyučovaciu jednotku.
9. Systém didaktických zásad, ich podstata, klasifikácia, charakteristika a praktická aplikácia vo vyučovacom procese. Vzťah zásad k zákonitostiam vyučovacieho procesu: psychologické, logické a gnozeologické zákonitosti vyučovacieho procesu.
10. Vyučovacia hodina ako základná organizačná forma vyučovania, typy vyučovacích hodín a organizačných foriem, ich charakteristika. Analýza jednotlivých fáz vyučovacej

jednotky na konkrétnom príklade – popis a zdôvodnenie štruktúry vyučovacej jednotky na konkrétnom príklade.

11. Ciele vyučovacieho procesu. Klasifikácia cieľov. Špecifické ciele vyučovacieho procesu, požiadavky na formulovanie cieľov, pravidlá a význam ich formulovania. Vysvetlenie na konkrétnom príklade.
12. Motivácia vo vyučovaní, motivačné metódy vyučovania (motivačný rozhovor, motivačné rozprávanie, problém ako motivácia, motivačná demonštrácia, dramatizácia, motivácia prostredníctvom otázok a úloh, motivácia prostredníctvom hodnotenia), zdôvodnenie ich významu a praktická aplikácia v priebehu vyučovacieho procesu.
13. Slovné a názorno-demonštračné metódy vo vyučovacom procese (monologické, dialogické metódy vyučovania, metóda práce s textom, názorno-demonštračná metóda vo vyučovaní, analýza zásad ich uplatnenia vo vyučovacom procese a zdôvodnenie vhodnosti použitia metód vo vyučovacom procese konkretizáciou na príklade.).
14. Aktivizujúce metódy vo vyučovacom procese (napr. problémová metóda, heuristiky, prípadová štúdia, inscenačná, situačná metóda a pod.), ich charakteristika, význam, možnosti využitia. Konkretizácia postupu a zhodnotenie vhodnosti využitia metódy vo vyučovacom procese.
15. Fixácia vo vyučovacom procese, metódy fixácie učiva. Kladenie otázok a formulovanie učebných úloh. Zdôvodnenie významu fixácie vo vyučovacom procese a praktická aplikácia vo vyučovacom procese.
16. Kontrola vyučovacieho procesu. Metódy preverovania a hodnotenia výsledkov vyučovania. Význam a funkcie hodnotenia vo vyučovacom procese s dôrazom na spätnoväzbovú funkciu hodnotenia. Analýza zásad efektívnej spätnej väzby vo vyučovacom procese.

Poznámka: Študenti si pripravujú a na štátne skúšky prinesú minimálne 6 príprav na vyučovaciu jednotku, ktoré poslúžia na demonštráciu a analýzu vybraných didaktických javov a kategórií na konkrétnom príklade (k otázkam 9 – 17).

Literatúra:

- Darák, M. et al., 2004. *Kapitoly z teórie výchovy*. Prešov: FHPV PU.
- Kominarec, I., Krajčová, N., Pasternáková, L., Šuťáková, V., 2015. *Úvod do pedagogiky*. Prešov: PU.
- Petlák, E., 2016. *Všeobecná didaktika*. Bratislava: Iris.
- Turek, I., 2014. *Didaktika*. Bratislava: Wolters Kluwer.
- Zahatňanská, M., Kušnírová, E., 2017. *Metódy podporujúce aktívne vyučovanie*. Prešov: PU.
- Zelina, M., 2011. *Stratégie a metódy rozvoja osobnosti dieťaťa*. Bratislava: Iris.

PSYCHOLÓGIA

1. Poznávacie procesy súvisiace s učením: pozornosť, pamäť, predstavy a fantázia. Všeobecná charakteristika uvedených procesov. Využitie poznatkov o uvedených procesoch v edukačnej praxi.
2. Učenie a myslenie. Všeobecná charakteristika procesov učenia (druhy, fázy a zákony učenia) a myslenia (formy, druhy, myšlienkové operácie). Využitie vedomostí o učení a myslení v edukačnej praxi.
3. Emocionalita. Charakteristika emócií, druhov vlastností a emocionálnych stavov. Emocionálna inteligencia. Aplikácia vedomostí o emóciách a emocionálnej inteligencii do edukačnej praxe.
4. Osobnosť. Vymedzenie pojmu, teórie a typológie osobnosti človeka. Štruktúra osobnosti a jej zložky (temperament, charakter, motívy, schopnosti).
5. Periodizácia psychického vývinu, determinanty, obdobia a medzníky vývinu. Stručná charakteristika vývinových období človeka a hlavných vývinových úloh v jednotlivých obdobiach.
6. Puberta. Charakteristika vývinového obdobia puberty z hľadiska telesného, motorického, psychického vývinu a z hľadiska vývinu sociálnych vzťahov.
7. Adolescencia. Charakteristika vývinového obdobia adolescencie z hľadiska telesného, motorického, psychického vývinu a z hľadiska sociálnych vzťahov.
8. Závažové situácie. Charakteristika jednotlivých druhov (frustrácia, deprivácia, stres, konflikt), stratégie zvládanie záťažových situácií.
9. Osobnosť v procese socializácie a sociálneho učenia. Sociálne vlastnosti osobnosti.
10. Sociálna interakcia a sociálne správanie. Sociálna rola a status. Konformita a deviácia.
11. Štýly sociálneho správania a ich charakteristika (kooperácia a súťaživosť, prosociálne a agresívne správanie).
12. Sociálna percepcia. Proces interpersonálnej percepcie, faktory presnosti, chyby percepcie. Sebapercepcia.
13. Sociálna komunikácia. Proces komunikácie, jej druhy, zásady a bariéry efektívnej komunikácie.
14. Sociálne postoje. Pojem, štruktúra postoja, mechanizmy utvárania a metódy zmeny postojov. Predsudky ako špecifický druh postoja.
15. Sociálne skupiny. Znaky, klasifikácia skupín, význam členstva v skupine. Vodcovstvo v skupine. Školská trieda ako malá sociálna skupina a jej špecifiká.

Literatúra:

- Končeková, L., 2010. *Vývinová psychológia*. Prešov: Vydavateľstvo Michala Vaška.
- Kubáni, V., 2010. *Všeobecná psychológia*. Prešov: FHPV PU. Dostupné z: <http://www.pu-lib.sk/elpub2/FHPV/Kubani5/index.html>
- Oravcová J., 2004. *Sociálna psychológia*. Banská Bystrica: UMB. Dostupné z: https://nechodimnaprednasky.sk/stiahnut/prednasku/4546/.../socialna_psychologia.pdf